11/06/2023

Ο Ευεργέτης της Εκκλησίας της Κύπρου Απόστολος Βαρνάβας

/ Πνευματικά Αποσπάσματα

Σεμνύνεται και κλείζεται η Αποστολική και Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Κύπρου επί τη επετείω της μνήμης του Αποστόλου Βαρνάβα, ιδρυτού και προστάτου αυτής.

Ο Απόστολος Βαρνάβας, καταγόταν εκ της φυλής του Λευΐ. Οι πρόγονοί του εγκαταστάθηκαν στην αγιοτόκο Κύπρο, στην οποία γεννήθηκε ο Απόστολος και συγκεκριμένα στη Σαλαμίνα, λαμβάνοντας το όνομα Ιωσήφ. Μαθήτευσε παρά τους πόδας Γαμαλιήλ του νομοδιδασκάλου, έφηβος όντας, έχοντας συμφοιτητή του τον Σαύλο, τον μετέπειτα Απόστολο Παύλο.Ανήκε στην χορεία των εβδομήκοντα Αποστόλων.

- Γράφει ο π. Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης, Ιεροδιάκονος Ιεράς Μητροπόλεως Ταμασού και Ορεινής, θεολόγος

Πόθος και επιθυμία του ήταν να εξαπλωθεί ο Χριστιανισμός και στην Κύπρο, την πατρίδα του, εξαιρέτως δε στην πόλη του την Σαλαμίνα. Και αυτό μας το

τεκμηριώνει και ο Απόστολος Λουκάς στις Πράξεις των Αποστόλων «κατῆλθον εἰς Κύπρον ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων[1]», μαζί με τον Απόστολο Παύλο και τον ανεψιό του Απόστολο Μάρκο, οι οποίοι συνδέθηκαν άμεσα με τη διάδοση του χριστιανισμού στην Κύπρο.

Έχοντας πνεύμα ιεραποστολικό και εφαρμόζοντας την εντολή του Κυρίου «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» μετέβη στην Αντιόχεια, τη Ρώμη, την Αλεξάνδρεια και επέστρεψε πάλι στην Αντιόχεια καταλήγοντας στα Ιεροσόλυμα, οδηγώντας πολλούς εθνικούς και ιουδαίους στην αληθινή πίστη, στον Χριστιανισμό.

Στη συνέχεια, μετέβη και πάλι στην Αντιόχεια, όπου αναζήτησε τον Παύλο με τον οποίο συνέχισαν εκεί το έργο του ευαγγελισμού του λαού.« Ἐξῆλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν αὐτὸν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν[2]».

Με την άφιξή τους στην Κύπρο, αντιμετώπισαν την έντονη αντίδραση του κόσμου, κήρυξαν τον Χριστιανισμό στη Σαλαμίνα και την Πάφο, όπου στην Πάφο ο Ρωμαίος ανθύπατος Σέργιος Παύλος άκουσε τον λόγο του Θεού, πίστεψε στον Χριστό και βαπτίστηκε Χριστιανός. Σύμφωνα με την παράδοση, κατά την περιοδεία τους συνάντησαν στο Κίτιο τον Άγιο Λάζαρο, τον οποίο χειροτόνησαν πρώτο Επίσκοπο της πόλεως, στην Αμαθούντα τον Άγιο Μνημόνιο, καθώς κατήχησαν και βάπτισαν τον Ηρακλείδη, ειδωλολάτρης ων, τον οποίο χειροτόνησαν Επίσκοπο Ταμασούτον μετέπειτα Άγιο Ηρακλείδιο, οργανώνοντας έτσι την Εκκλησία, παρά τις αντίξοες συνθήκες και τους διωγμούς από τους Ιουδαίους.

Φανατικοί Ιουδαίοι κατέφθασαν μια μέρα στη Σαλαμίνα με απώτερο σκοπό να θανατώσουν τον Απόστολο Βαρνάβα, τον οποίο βασάνισαν μέχρι τέλους και έριξαν το σώμα του να καεί. Την επόμενη ημέρα, χάριτι Θεού το ιερό του λείψανο βρέθηκε άφθαρτο υπό του Αποστόλου Μάρκου, ο οποίος το ενταφίασε σε κάποιο σπήλαιο. Το συγκεκριμένο σπήλαιο υπέδειξε πριν από τον μαρτυρικό θάνατό του ο ίδιος ο Απόστολος Βαρνάβας.

Ο Απόστολος Βαρνάβας, ο εν Αποστόλοις επισημότατος φωστήρας της οικουμένης όπως τον αποκαλεί ο Αλέξανδρος μοναχός σε εγκώμιό του[3], υπήρξε το εδραίωμα και το στήριγμα της Κυπριακής Εκκλησίας. Η σημαντική του θέση στην αρχαία Εκκλησία διαδραμάτισε σημαίνοντα ρόλο στην εδραίωση της αυτοκεφαλίας της Εκκλησίας της Κύπρου, η οποία επιβεβαιώθηκε και κατοχυρώθηκε με αποφάσεις δύο Οικουμενικών Συνόδων, της Γ΄ και της Πενθέκτης. Η Γ’ Οικουμενική Σύνοδος διά του 8ου κανόνα της προστάτευσε τα δίκαια της Εκκλησίας της Κύπρου και αναγνώρισε το Αυτοκέφαλό της. Όμως ο τότε Πατριάρχης Αντιοχείας Πέτρος

Γναφεύς, αντιτάχθηκε στο αυτοκέφαλο της Κυπριακής Εκκλησίας, ισχυριζόμενος και εμμένων ότι η Εκκλησία της Κύπρου προήλθε από την Αντιόχεια[4].

Τότε ο υιός της παρακλήσεως Απόστολος Βαρνάβας, επενέβη με θαυμαστό τρόπο και επέδωσε τη λύση στο ζήτημα. Εμφανίσθηκε «δι' οράματος» στον Αρχιεπίσκοπο Κωνσταντίας Ανθέμιο, υποδεικνύοντάς του τον τόπο της ταφής του, ο οποίος μέχρι τότε ήταν άγνωστος. Μάλιστα του ανέφερε πως θα βρει το κατά Ματθαίο Ευαγγέλιο ιδιόγραφό του στην ελληνικὴ διάλεκτο και κατ' εντολή του να το μεταφέρει στον Αυτοκράτορα Ζήνωνα στην Κωνσταντινούπολη. Υπακούοντας πιστά στην υπόδειξη του Αποστόλου, ο Αρχιεπίσκοπος το μετέφερε στον Αυτοκράτορα, αποδεικνύοντας την αποστολική προέλευση της Κυπριακής Εκκλησίας. Αφού με σεβασμό τα δέχθηκε και τα προσκύνησε, απένειμε στον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου τα γνωστὰ αυτοκρατορικὰ προνόμια (να υπογράφει με κιννάβαρι (κόκκινομελάνι), να φέρει κατά τις ακολουθίες πορφυρούν μανδύα καί αντί της επισκοπικής πατερίτσας να κρατάει αυτοκρατορικό σκήπτρο[5]) ενισχύοντας έτσι το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Κύπρου και αποδίδοντας συμβολικό νόημα στην αυτονομία.

Όταν η Εκκλησία της Κύπρου υπέστη πολλές δοκιμασίες, κατά την περίοδο των αραβικών επιδρομών, ο τότε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου, για να διαφυλάξει το ποίμνιό του από τη σφαγή και την ερήμωση, προσέτρεξε προς συνδρομή στην Κωνσταντινούπολη. Κατόπιν συμβουλής και βοήθειας του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Β΄ του Ρινότμητου, μετέφερε όσους διασώθηκαν στην περιοχή της Κυζίκου, κοντά στον Ελλήσποντο, που ονομάσθηκε Νέα Ιουστινιανή, από το όνομα του Αυτοκράτορα.

Με τον 39ο κανόνα της η Πενθέκτη Οικουμενική Σύνοδος αναγνώρισε τη νέα έδρα του Αρχιεπισκόπου Κύπρου[6], παραχώρησε στον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου δικαιοδοσία και εξαιρετικὰ προνόμια, παρόμοια με εκείνα ενός πατριάρχη. Έκτοτε ο εκάστοτε Αρχιεπίσκοπος Κύπρου φέρει τον τίτλο Νέας Ιουστινιανής και πάσης Κύπρου.

Έτσι, με τους πιο πάνω δύο προαναφερθέντες κανόνες των Οικουμενικών Συνόδων, κατοχυρώθηκε το Αυτοκέφαλο της Αποστολικής Εκκλησίας της Κύπρου.

Είμαστε ευγνώμονες προς τον Απόστολο Βαρνάβα και κλίνουμε το γόνυ της καρδίας μας προσευχόμενοι ενώπιον της ιεράς του εικόνος και παρακαλώντας τον όπως στηρίζει την Εκκλησία της Κύπρου και ενισχύει αυτή έως της συντέλειας των αιώνων, και ως υιός παρακλήσεως να μεσιτεύει στον θρόνο του Ιησού Χριστού υπέρ ταχείας απελευθερώσεως της μαρτυρικής μας πατρίδος Κύπρου.

Παραπομπές:

[1] Πράξεων 13, 4 – 5.
[2]Πράξεων 11, 25.
[3]Αλεξάνδρου Μοναχού, Εγκώμιο 1, παράγραφος 1, ActaSanctorum, σελ. 436. Ο Αλέξανδρος ήταν μοναχός στη Μονή του Αποστόλου Βαρνάβα στη Σαλαμίνα (σήμερα κατεχόμενη από τους Τούρκους) κατά τον 6ο αιώνα. Του ανατέθηκε να εκφωνήσει εγκωμιαστικό λόγο κατά την εορτή του Αγίου.
[4]8ος κανόνας της Γ΄ Οικουμενικής Συνόδου:«Πρᾶγμα παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς καὶ τοὺς κανόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καινοτομούμενον, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας ἁπτόμενον, προσήγγειλεν ὁ θεοφιλέστατος συνεπίσκοπος Ῥηγῖνος, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι τῆς Κυπρίων ἐπαρχίας, Ζήνων καὶ Εὐάγριος. Ὅθεν, ἐπειδὴ τὰ κοινὰ πάθη μείζονος δεῖται τῆς θεραπείας, ὡς καὶ μείζονα τὴν βλάβην φέροντα, καὶ μάλιστα εἰ μηδὲ ἔθος ἀρχαῖον παρηκολούθησεν, ὥστε τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ἀντιοχέων πόλεως τὰς ἐν Κύπρῳ ποιεῖσθαι χειροτονίας, καθὰ διὰ τῶν λιβέλλων καὶ τῶν οἰκείων φωνῶν ἐδίδαξαν οἱ εὐλαβέστατοι ἄνδρες, οἱ τὴν πρόσοδον τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ποιησάμενοι, ἔξουσι τὸ ἀνεπηρέαστον καὶ ἀβίαστον οἱ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, τῶν κατὰ τὴν Κύπρον, προεστῶτες, κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ὁσίων Πατέρων, καὶ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, δι’ ἑαυτῶν τάς χειροτονίας τῶν εὐλαβεστάτων ἐπισκόπων ποιούμενοι· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διοικήσεων, καὶ τῶν ἁπανταχοῦ ἐπαρχιῶν παραφυλαχθήσεται· ὥστε μηδένα τῶν θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων ἐπαρχίαν ἑτέραν, οὐκ οὖσαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ὑπὸ τὴν αὐτοῦ, ἢ γοῦν τῶν πρὸ αὐτοῦ χεῖρα καταλαμβάνειν ἀλλ’ εἰ καί τις κατέλαβε, καὶ ὑφ’ἑαυτὸν πεποίηται, βιασάμενος, ταύτην ἀποδιδόναι· ἵνα μὴ τῶν Πατέρων οἱ κανόνες παραβαίνωνται, μηδὲ ἐν ἱερουργίας προσχήματι, ἐξουσίας τύφος κοσμικῆς περεισδύηται, μηδὲ λάθωμεν τὴν ἐλευθερίαν κατὰ μικρὸν ἀπολέσαντες, ἣν ἡμῖν ἐδωρήσατο τῷ ἰδίῳ αἵματι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ πάντων ἀνθρώπων ἐλευθερωτής. Ἔδοξε τοίνυν τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, σῴζεσθαι ἑκάστῃ ἐπαρχίᾳ καθαρᾷ καὶ ἀβίαστα τὰ αὐτῇ προσόντα δίκαια ἐξ ἀρχῆς καὶ ἄνωθεν, κατὰ τὸ πάλαι κρατῆσαν ἔθος, ἄδειαν ἔχοντος ἑκάστου μητροπολίτου τὰ ἴσα τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ οἰκεῖον ἀσφαλὲς ἐκλαβεῖν. Εἰ δέ τις μαχόμενον τύπον τοῖς νῦν ὡρισμένοις προσκομίσοι, ἄκυρον τοῦτον εἶναι ἔδοξε τῇ ἁγίᾳ πάσῃ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ.».
[5]Άρθρο 12 του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Κύπρου. Χρ. Τσαουσάνη «Θέματα της Κυπριακής Εκκλησιαστικής Ιστορίας», Λευκωσία, 1993, σελ. 65-66.
[6]39ος κανόνας της Πενθέκτης Οικουμενικής Συνόδου: «Τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Ἰωάννου, τοῦ τῆς Κυπρίων νήσου προέδρου, ἅμα τῷ οἰκείῳ λαῷ, ἐπὶ τὴν Ἑλλησπόντιον ἐπαρχίαν, διά τε τὰς βαρβαρικὰς ἐφόδους, διά τε τὸ

τῆς ἐθνικῆς ἐλευθερωθῆναι δουλείας, καὶ καθαρῶς τοῖς σκήπτροις τοῦ χριστιανικωτάτου κράτους ὑποταγῆναι, τῆς εἰρημένης μεταναστάντος νήσου, προνοίᾳ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, καὶ μόχθῳ τοῦ φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἡμῶν βασιλέως, συνορῶμεν, ὥστε ἀκαινοτόμητα διαφυλαχθῆναι τὰ παρὰ τῶν ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον συνελθόντων θεοφόρων Πατέρων τῷ θρόνῳ τοῦ προγεγραμμένου ἀνδρὸς παρασχεθέντα προνόμια, ὥστε τὴν νέαν Ἰουστινιανούπολιν τὸ δίκαιον ἔχειν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τὸν ἐπ’ αὐτῇ καθιστάμενον θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον, πάντων προεδρεύειν τῶν τῆς Ἑλλησποντίων ἐπαρχίας, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐπισκόπων χειροτονεῖσθαι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν. Τὰ γὰρ ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ ἔθη, καὶ οἱ θεοφόροι ἡμῶν Πατέρες παραφυλάττεσθαι διεγνώκασι, τοῦ τῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπισκόπου ὑποκειμένου τῷ προέδρῳ τῆς εἰρημένης Ἰουστινιανουπόλεως, μιμήσει τῶν λοιπῶν ἁπάντων ἐπισκόπων, τῶν ὑπὸ τὸν λεχθέντα θεοφιλέστατον πρόεδρον Ἰωάννην, ὑφ’ οὗ χρείας καλούσης, καὶ ὁ τῆς αὐτῆς Κυζικηνῶν πόλεως ἐπίσκοπος χειροτονηθήσεται».

Πηγή: pemptousia.gr